

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
АЛЬТЕРНАТИВНІ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Освітньо-наукової програми доктор філософії PhD
(назва освітнього рівня)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
(код і назва спеціальності)

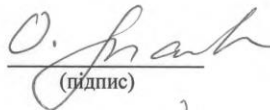
Київ 2020

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Альтернативні системи підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «24» грудня 2020 року, протокол № 6.

Розробник програми: Шулигіна Р. А., кандидат педагогічних наук, доцент

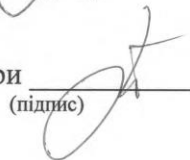
Затверджено на засіданні проектної групи кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти «24» листопада 2020 року, протокол № 5.

Керівник проектної групи

(підпис)

Матвієнко О.В.

Завідуючий відділом аспірантури

(підпис)

Боднар К. А.

1. Опис навчальної дисципліни

Шифр дисципліни СВ 07

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань <i>01 освіта/педагогіка</i>	Кількість кредитів – 3		<p><i>Методи навчання:</i></p> <p>⇒ Словесні – лекції із застосуванням ТЗН, бесіди, пояснення.</p> <p>⇒ Практичні – практичне виконання завдань творчого характеру; самостійна робота з джерелами, доповіді, конспектування тощо.</p> <p>⇒ Наочні – схеми, таблиці, презентації, відео фрагменти.</p> <p><i>Методи і форми дистанційного навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – телебачення, – аудіо трансляції, – аудіо конференції – Інтернет-конференції Google Meet, Moodle <p><i>Форми і методи поточного контролю:</i></p> <p>⇒ інтерактивне обговорення проблемних питань (Google Meet),</p> <p>⇒ експрес-контроль (усний, письмовий), модульний контроль: письмові модульні контрольні роботи (Moodle).</p> <p>Для <i>дистанційної</i> форми навчання – тестовий контроль (Moodle).</p> <p><i>Форма підсумкового контролю:</i></p> <p style="text-align: center;">Залік</p> <p>для <i>дистанційної</i> форми навчання (Інтернет зв'язок, чат, трансляція, Google Meet, Moodle)</p>
Спеціальність <i>012 дошкільна освіта</i>	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень (<i>доктора філософії</i>)	<i>Денна</i>	<i>Заочна (вечірня)</i>	
	Лекції:		
	20	20	
Нормативна/вибіркова <i>вибіркова</i>	Семінарські (практичні) заняття:		
	20	20	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: III-й	Лабораторні заняття:		
	—	—	
Семестр: V	Індивідуальна робота:		
	—	—	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 год. - самостійна робота: 10 год.	Самостійна робота:		
	50	50	
Мова навчання <i>українська</i>	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Передумови навчання: <i>педагогіка загальна, педагогіка дошкільна, компаративна педагогіка, історія дошкільної педагогіки, фахові методики,</i>	40/50	40/50	

Предмет вивчення навчальної дисципліни. Альтернативні системи підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти України і західноєвропейських країн. Перспективні напрями удосконалення професійної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти у системі вищої освіти України з урахуванням прогресивних ідей професійної педагогічної освіти європейських країн. Порівняння формату професійної підготовки вихователів у країнах зарубіжжя та Україні. Виявлення форм і способів взаємозбагачення систем освіти та національних педагогічних культур.

Міждисциплінарні зв'язки філософія, педагогіка, дошкільна педагогіка, історія педагогіки, компаративна педагогіка, педагогічний менеджмент, соціологія, етика та інші.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Альтернативні системи підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти» є формування у здобувачів наукового ступеня доктора філософії PhD знань про альтернативні системи підготовки вихователів для роботи з дітьми дошкільного віку, визначення механізмів та особливостей організації освітньої діяльності в Україні та Європейському освітньому просторі.

Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Альтернативні системи підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти» є: систематизація знань у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії PhD» про розвиток теорії дошкільного виховання в історичному світовому контексті; ознайомлення з досвідом функціонування суспільних інститутів дошкільної освіти країн зарубіжжя, особливостями здійснення підготовки фахівців дошкільної галузі; формування системних уявлень про загальні тенденції розвитку дошкільної освіти в європейських країнах, їхнє співвідношення з національною українською специфікою; розвиток інтересу та формування зваженого ставлення до використання міжнародного досвіду в оволодінні компетентностями щодо системи підготовки вихователів дітей дошкільного віку в Україні.

2. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-наукової програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	ПРН 13 Здатність здійснювати різні види історико-педагогічного аналізу, адаптувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику.	ФСК 1 Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; використовувати цивілізаційний підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.
2	ПРН 15 Розуміння особливостей становлення особистості у процесі виховання і самовиховання та	ФСК 3 Здатність до вивчення та модернізації існуючих виховних систем та технологій, розуміння процесів

	здатність використовувати сучасні виховні системи та технології, реалізовувати ціннісно-смысловий підхід до виховання дітей і молоді.	становлення особистості у процесі виховання і самовиховання; до аналізу соціокультурного середовища, проблем виховання особистості на різних вікових етапах; здійснювати ціннісно-смысловий підхід до виховання дітей і молоді; здатність визначати стан і потенціал освіти на державному рівні та її макро- і мікрооточення шляхом використання комплексу методів стратегічного та оперативного аналізу.
3	ПРН 27 Вміти свідомо застосовувати у роботі наукові й практичні здобутки різних систем освіти; розбиратися у специфіці систем освіти різних країн світу, визначати вплив на сучасні освітні перетворення, робити висновки для практичного застосування у власній педагогічній діяльності шляхом використання на заняттях, в управлінській діяльності, іграх та інших видах роботи з дітьми різного віку.	ФСК 6 Здатність впроваджувати інноваційні технології в освітній процес педагогічних закладів вищої освіти; ефективно використовувати педагогічні знання, уміння, оновлені методики, інтерактивні методи, ІКТ для розв'язання проблеми подолання антиінноваційних бар'єрів у професійній діяльності та вдосконалення якості вищої освіти.

2. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 год.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна і вечірня форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Модуль 1. Основні тенденції розвитку освіти в Україні та країнах європейського простору												
Тема 1.1. Ведення в навчальну дисципліну: наукові основи вивчення	4	2	2	–	–	–	4	2	2	–	–	–
Тема 1.2. Історичний контекст розвитку вітчизняних і альтернативних освітніх систем	4	2	2	–	–	2	4	2	2	–	–	2
Тема 1.3. Видатні діячі освіти щодо педагогіки дошкільного дитинства: просвітницька та наукова діяльність	4	2	2	–	–	4	4	2	2	–	–	4
Тема 1.4. Використання зарубіжної та вітчизняної історико-педагогічної спадщини у практиці суспільного дошкільного виховання України.	4	2	2	–	–	6	4	2	2	–	–	6
Тема 1.5. Світовий розвиток освіти: системи дошкільної освіти різних країн світу	4	2	2	–	–	8	4	2	2	–	–	8
Разом за змістовим модулем 1	20	10	10	–	–	20	20	10	10	–	–	20
Модуль 2												
Модуль 2. Концепції та світові тенденції альтернативних систем підготовки фахівців галузі дошкільної освіти в Україні та європейських країнах												
Тема 2.1. Концептуальні основи професійної підготовки вихователів у європейських країнах	4	2	2	–	–	4	4	2	2	–	–	4
Тема 2.2. Структура і стратегія підготовки вихователів в Україні та європейському освітньому просторі	4	2	2	–	–	4	4	2	2	–	–	4
Тема 2.3. Професійна підготовка фахівців	4	2	2	–	–	6	4	2	2	–	–	6

галузі дошкільної освіти: світові тенденції													
Тема 2.4. Цінності, принципи, особливості підготовки вихователів: альтернативні системи	4	2	2	–	–	8	4	2	2	–	–	8	
Тема 2.5. Розвиток системи професійної підготовки вихователів у країнах Європи і Україні	4	2	2	–	–	8	4	2	2	–	–	8	
Разом за змістовим модулем 2	20	10	10	–	–	30	20	10	10	–	–	30	
Усього годин	40	20	20	–	–	50	40	20	20	–	–	50	

4. Зміст дисципліни

№ з/п	Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть год.	
		Всього	в т.ч. лекцій
Модуль І. Основні тенденції розвитку освіти в Україні та країнах європейського простору		40	10
1	Тема 1.1. Ведення в навчальну дисципліну: наукові основи вивчення. <i>Зміст теми:</i> Сутність, предмет, завдання навчальної дисципліни, її значення для педагогічної теорії та практики, генеза розвитку освіти в Україні та країнах європейського простору. Науковий тезаурус дослідження проблеми професійної підготовки дошкільних педагогів в Україні та країнах Західної Європи. Міжпредметні наукові зв'язки. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 7, 9, 12, 17, 20, 23 <i>Додаткові:</i> 16, 18, 24, 28, 33	4	2
2	Тема 1.2. Історичний контекст розвитку вітчизняних і альтернативних освітніх систем. <i>Зміст теми:</i> Історико-теоретичний аналіз глобальних тенденцій розвитку вищої освіти. Європейський простір та провідні стратегії розвитку вищої освіти в Україні в контексті євроінтеграції. Проблематика професійної підготовки вихователів у країнах Західної Європи. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 1, 4, 9, 10, 19, 22 <i>Додаткові:</i> 9, 16, 30, 31, 33, 35	6	2
3	Тема 1.3. Видатні діячі освіти щодо педагогіки дошкільного дитинства: просвітницька та наукова діяльність. <i>Зміст теми:</i> Педагогічні ідеї, погляди видатних діячів освіти: персоналізований підхід, аналіз, перспективи. Визнання професійної компетентності у вітчизняній та європейській педагогічній теорії. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i>	8	2

	<i>Основні:</i> 6, 8, 13, 24 <i>Додаткові:</i> 7, 8, 20, 29, 36, http://www.nbuv.gov.ua/e-resources/ ;		
4	Тема 1.4. Використання зарубіжної та вітчизняної історико-педагогічної спадщини у практиці суспільного дошкільного виховання України. <i>Зміст теми:</i> Трансформація освітніх технологій в освіті (сучасній дошкільній освіті) України та зарубіжжі за період останніх десятиріч. Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті. Способи і шляхи запозичення надбань зарубіжної педагогіки. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 1, 3, 6, 9, 11, 14, 24 <i>Додаткові:</i> 9, 12, 15, http://www.nbuv.gov.ua/node/2116	10	2
5	Тема 1.5. Світовий розвиток освіти: системи дошкільної освіти різних країн світу. Становлення і розвиток системи вищої освіти в провідних країн світу: Сполучені Штати Америки, Канада, Фінляндія, Японія, Велика Британія та інші. Сучасні тенденції та виклики науки й практики дошкільної освіти, порівняльний аспект. <i>Зміст теми:</i> <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 4, 7, 13 <i>Додаткові:</i> 2, 7, 8, 13, 25, 27, 29, 36	12	2
Модуль II. Концепції та світові тенденції альтернативних систем підготовки фахівців галузі дошкільної освіти в Україні та зарубіжжі		50	10
6	Тема 2.1. Концептуальні основи професійної підготовки вихователів у європейських країнах <i>Зміст теми:</i> Концепція та науковий тезаурус дослідження проблеми професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Європи. Професійна підготовка дошкільних педагогів у країнах зарубіжжя як об'єкт наукового дослідження у вітчизняній та європейській педагогічній науці. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 13, 15, 17, 18, 26 <i>Додаткові:</i> 13, 25, 29, 32, 34	8	2
7	Тема 2.2. Структура і стратегія підготовки вихователів в Україні та європейському освітньому просторі <i>Зміст теми:</i> Структура професійної компетентності дошкільного педагога у вітчизняному контексті. Структура професійної компетентності дошкільного педагога у західноєвропейському контексті. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 15, 17, 19, 20, 26 <i>Додаткові:</i> 1, 13, 16, 32, 34	8	2
8	Тема 2.3. Професійна підготовка фахівців галузі дошкільної освіти: світові тенденції <i>Зміст теми:</i> Європейський підхід, принципи та цінності у сфері суспільного дошкільного виховання як концептуальна основа «європейського простору дошкільної освіти». Європейська освітня політика у сфері педагогічної освіти як стратегія професійної підготовки	10	2

	вихователів у країнах Європи. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 3, 5, 10, 14, 17, http://www.nbu.gov.ua/e-resources/ <i>Додаткові:</i> 1, 13, 15, 25, 33, 35		
9	Тема 2.4. Цінності, принципи, особливості підготовки вихователів: альтернативні системи <i>Зміст теми:</i> Освітньо-кваліфікаційні вимоги до професійної підготовки дошкільних педагогів у зарубіжних країнах. Мережа освітніх інституцій професійної підготовки вихователів у Німеччині, Франції та Великій Британії та ін. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 12, 17, 19, 20, 23 <i>Додаткові:</i> 11, 12, 15, 34, http://www.nbu.gov.ua/node/2116	12	2
10	Тема 2.5. Розвиток системи професійної підготовки вихователів у країнах Європи і Україні <i>Зміст теми:</i> Порівняльний аналіз професійної підготовки вихователів ЗДО у країнах європейських країн та Україні. Використання позитивного досвіду професійної підготовки дошкільних педагогів у зарубіжних країнах у системі професійної педагогічної підготовки працівників дошкільної освіти України. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> Основні: 2, 4, 5, 10, 19, 26 <i>Додаткові:</i> 12, 16, 32, http://www.nbu.gov.ua/e-resources/	12	2
	Разом:	90	20

4.2. Плани семінарських / практичних занять /

№	Тема семінарського заняття	Кількість годин
	Модуль І. Основні тенденції розвитку освіти в Україні та країнах європейського простору	10
1.	Тема 1.1. Ведення в навчальну дисципліну: наукові основи вивчення <i>План:</i> 1. Генеза розвитку освіти в Україні та країнах європейського простору. 2. Науковий тезаурус дослідження проблеми професійної підготовки дошкільних педагогів в Україні та країнах Західної Європи. 3. Міжпредметні наукові зв'язки. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 7, 9, 12, 17, 20, 23 <i>Додаткові:</i> 16, 18, 24, 28, 33	2
2.	Тема 1.2. Історичний контекст розвитку вітчизняних і альтернативних освітніх систем <i>План:</i> 1. Тенденції розвитку вищої освіти: історико-педагогічний аналіз глобальних перетворень. 2. Європейський простір та провідні стратегії розвитку вищої освіти в Україні в контексті євроінтеграції. 3. Проблематика професійної підготовки вихователів у європейських країнах. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i>	2

	<p><i>Основні:</i> 1, 4, 9, 10, 19, 22 <i>Додаткові:</i> 9, 16, 30, 31, 33, 35</p>	
3.	<p>Тема 1.3. Видатні діячі освіти щодо педагогіки дошкільного дитинства: просвітницька та наукова діяльність</p> <p><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Педагогічні ідеї, погляди видатних діячів освіти: персоналізований підхід, аналіз, перспективи. 2. Визнання професійної компетентності у вітчизняній та європейській педагогічній теорії. 3. Педагогічні теорії та інновації в системі дошкільної освіти. <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 6, 8, 13, 24 <i>Додаткові:</i> 7, 8, 20, 29, 36, http://www.nbu.gov.ua/e-resources/ ;</p>	2
4.	<p>Тема 1.4. Використання зарубіжної та вітчизняної історико-педагогічної спадщини у практиці суспільного дошкільного виховання України.</p> <p><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трансформація освітніх технологій в освіті (сучасній дошкільній освіті) України та зарубіжжі за період останніх десятиріч. 2. Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті. 3. Способи і шляхи запозичення надбань зарубіжної педагогіки. <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 1, 3, 6, 9, 11, 14, 24 <i>Додаткові:</i> 9, 12, 15, http://www.nbu.gov.ua/node/2116</p>	2
5.	<p>Тема 1.5. Світовий розвиток освіти: системи дошкільної освіти різних країн світу.</p> <p><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення і розвиток системи вищої освіти в провідних країн світу: Сполучені Штати Америки, Канада, Фінляндія, Японія, Велика Британія та інші. 2. Сучасні тенденції та виклики науки й практики дошкільної освіти, порівняльний аспект. <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 4, 7, 13 <i>Додаткові:</i> 2, 7, 8, 13, 25, 27, 29, 36</p>	2
	Модуль II. Концепції та світові тенденції альтернативних систем підготовки фахівців галузі дошкільної освіти в Україні та зарубіжжі	10
6.	<p>Тема 2.1. Концептуальні основи професійної підготовки вихователів у європейських країнах</p> <p><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція та науковий тезаурус дослідження проблеми професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Європи. 2. Теоретичний аналіз вітчизняних наукових досліджень із проблеми професійної підготовки вихователів у країнах Європи. 3. Професійна підготовка вихователів у країнах Європи як об'єкт наукового дослідження у вітчизняній та європейській педагогічній науці <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 13, 15, 17, 18, 26 <i>Додаткові:</i> 13, 25, 29, 32, 34</p>	2
7	<p>Тема 2.2. Структура і стратегія підготовки вихователів в Україні та європейському освітньому просторі</p> <p><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура професійної компетентності вихователя у вітчизняному контексті. 	2

	<p>2. Структура професійної компетентності вихователя у західноєвропейському контексті на прикладі Німеччини, Франції та ін.). <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> 2 <i>Основні:</i> 15, 17, 19, 20, 26 <i>Додаткові:</i> 1, 13, 16, 32, 34</p>	
8	<p>Тема 2.3. Професійна підготовка фахівців галузі дошкільної освіти: світові тенденції <i>План:</i> 1. Європейський підхід, принципи та цінності у сфері суспільного дошкільного виховання як концептуальна основа «європейського простору дошкільної освіти». 2. Європейська освітня політика у сфері педагогічної освіти як стратегія професійної підготовки вихователів у країнах Європи: – Європейська кваліфікаційна рамка як орієнтир якості професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Європи. – Стандарти та профілі професійної педагогічної освіти в країнах Європейської співдружності <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 3, 5, 10, 14, 17, http://www.nbu.gov.ua/e-resources/ <i>Додаткові:</i> 1, 13, 15, 25, 33, 35</p>	2
9	<p>Тема 2.4. Цінності, принципи, особливості підготовки вихователів: альтернативні системи <i>План:</i> 1. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до професійної підготовки дошкільних педагогів у зарубіжних країнах. 2. Мережа освітніх інституцій професійної підготовки вихователів у Німеччині, Франції та Великій Британії та ін. 3. Організаційно-методичне забезпечення професійної підготовки дошкільних педагогів у навчальних закладах Європи: зміст, форми, методи та засоби <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 12, 17, 19, 20, 23 <i>Додаткові:</i> 11, 12, 15, 34, http://www.nbu.gov.ua/node/2116</p>	2
10	<p>Тема 2.5. Розвиток системи професійної підготовки вихователів у країнах Європи і Україні <i>План:</i> 1. Порівняльний аналіз професійної підготовки вихователів ЗДО у європейських країнах та Україні. 2. Використання позитивного досвіду професійної підготовки вихователів у зарубіжних країнах в системі професійної педагогічної підготовки працівників дошкільної освіти України. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні:</i> 2, 4, 5, 10, 19, 26 <i>Додаткові:</i> 12, 16, 32</p>	2
Разом:		12

Прим. Див. загальний список рекомендованих основних і допоміжних інформаційних джерел для вивчення курсу.

4.3. Організація самостійної роботи аспірантів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Скласти термінологічний словник понятійно-категоріального апарату дисципліни «Альтернативні системи підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти», здійснивши пошук інформації в Інтернеті, ел. бібліотеках на основі контент-аналізу за роками: починаючи з сучасних визначень з 2020 року до теперішнього часу., та їхні аналоги за роками (десятиліттями), наприклад: 2010-2020 рр., 2000-2010 рр. <i>Форма звітності:</i> дайджест публікацій (електронний і паперовий варіанти). <i>Рекомендовані джерела:</i> <i>Основні:</i> 1, 3, 7- 9, 12, 17, 20, 23 <i>Додаткові:</i> 16, 18, 24, 28, 33	4
2	Сформулювати педагогічні ідеї Ф. Фребеля, які продовжують визначати й актуалізувати зміст сучасної дошкільної освіти, а які перестали бути дієвими (у табличному форматі). <i>Форма звітності:</i> тези або таблиця (письмово). <i>Рекомендовані джерела:</i> <i>Основні:</i> 2, 8, 11, 13 <i>Додаткові:</i> 7, 13, 27, 29, http://www.nbu.gov.ua/node/2116	4
3	Визначити сильні і слабкі сторони педагогічної технології М. Монтесорі (письмово – тези, усна презентація). <i>Форма звітності:</i> тези (письмово) або презентація (з використанням ТЗН). <i>Рекомендовані джерела:</i> <i>Основні:</i> 2, 8, 11, 13 <i>Додаткові:</i> 13, 29, http://www.nbu.gov.ua/e-resources/ ;	4
4	Створити блок-схему освітньої системи в Німеччині / Франції / Великої Британії та інших країн (країна – за вибором студента) <i>Форма звітності:</i> Блок-схема освітньої системи обраної аспірантом країни <i>Рекомендовані джерела:</i> <i>Основні:</i> 5, 7, 11, 15 <i>Додаткові:</i> 1, 2, 5, 11, 14-17, 23, 27	2
	Зробити порівняльну таблицю традиційних і сучасних суспільних поглядів на виховання дітей дошкільного віку в освітніх системах Японії/Фінляндії/Литви/Данії/Китаю (країна – за вибором) <i>Форма звітності:</i> тези (письмово) та демонстраційний матеріал (презентація). <i>Рекомендовані джерела:</i> <i>Основні:</i> 5, 7, 11, 15 <i>Додаткові:</i> 1, 2, 5, 11, 14-17, 23, 27	4
5	Вивчити системи освіти різних країн світу на предмет підготовки фахівців галузі дошкільної освіти (країна – за вибором студента). Скласти план інтерактивної бесіди. <i>Форма звітності:</i> інтерактивна бесіда, слайд-презентація. <i>Рекомендовані джерела:</i> <i>Рекомендовані джерела:</i> <i>Основні:</i> 5, 7, 11, 15 <i>Додаткові:</i> 1, 2, 5, 11, 14-17, 21, 23, 27, 34	4

6	<p>Реформування змісту освіти в Україні протягом ХХ- поч. ХХІ ст.</p> <p><i>Форма звітності:</i> опорний конспект, реферативно-ілюстративна доповідь</p> <p><i>Рекомендовані джерела:</i> http://www.nbu.gov.ua/e-resources/ ; http://www.nbu.gov.ua/node/2116 – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (наукова електронна бібліотека); http://enpuir.npu.edu.ua – Репозитарій НПУ імені М.П. Драгоманова</p>	6
7	<p>Виготовлення наочності до тем навчальної дисципліни «Альтернативні системи підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти»</p> <p><i>Форма звітності:</i> наочність</p> <p><i>Рекомендовані джерела:</i> Див. загальний список рекомендованих основних і допоміжних інформаційних джерел для вивчення курсу</p>	6
8	<p>Оформити текстовий лекційний матеріал курсу в конспекти. Перевести основну інформацію тем в мову таблиць, схем, графіків.</p> <p><i>Форма звітності:</i> таблиці, схеми, графіки</p> <p><i>Рекомендовані джерела:</i> не передбачено</p>	6
Орієнтовна тематика рефератних робіт* (тема – за вибором аспіранта)		10
9	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрями розвитку та реформування системи освіти України на рубежі ХХ та ХХІ століть. 2. Управління системою дошкільної освіти за кордоном: сучасні підходи. 3. Сучасні зарубіжні концепції дошкільної системи освіти. 4. Порівняльний аналіз національних систем підготовки педагогічних кадрів для дошкільної галузі. 5. Фрідріх Фребель – основоположник суспільного дошкільного виховання. 6. Антропософічне вчення Рудольфа Штейнера. 7. Педагогічні погляди та педагогічна діяльність Л. Малагуцці. 8. Порівняльний аналіз систем дошкільної освіти України та зарубіжної країни (за вибором студента: країни Європи, США, Канада, Японія, Китай та країни СНД). 9. Освітні ідеали різних історичних епох (епохи – за вибором). 10. Актуальні проблеми зарубіжної педагогіки дитинства. 11. Концептуальні засади авторських педагогічних технологій (за вибором студента). 12. Свій варіант теми в контексті навчальної дисципліни за умови затвердження її викладачем. 	
	Разом:	50

***Прим.**

Див. загальний список рекомендованих основних і допоміжних інформаційні джерел для вивчення курсу

5. Контроль якості знань студентів

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проєкту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

5.1. Форми і методи поточного контролю

Форми та методи **поточного** контролю навчальних досягнень (у тому числі дистанційні) здобувача наукового ступеня «доктор філософії PhD»:

– *методи усного контролю:* мозковий штурм, опитування, моделювання, усна презентація виконаних завдань.

– *методи письмового контролю:* контрольна робота, тести.

– *методи самоконтролю:* самостійне оцінювання своїх знань, самоаналіз.

– *синхронні чат-заняття*, до яких мають доступ усі учасники.

Оцінювання поточних навчальних досягнень аспірантів *дистанційно*, відбувається за допомогою методів:

– *метод самонавчання:* взаємодія аспіранта з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача (мультимедійний підхід: за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж);

– *методи індивідуалізованого викладання і навчання:* взаємини одного аспіранта з одним викладачем чи одного аспіранта з іншим аспірантом – навчання "один до одного" (технології: телефон, електронна пошта; студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання "один до багатьох");

– *методи для активної взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу* (навчання "багато до багатьох").

Орієнтовні завдання до контрольної роботи

Варіант 1

1. Євроінтеграційні тенденції у розвитку вітчизняної вищої освіти.
2. Освітні інновації в системі підготовки фахівців галузі вищої освіти в Україні і за кордоном.
3. Структура вищої освіти Німеччини.

Варіант 2

1. Неперервна професійна освіта: тенденції, проблеми, перспективи розвитку.
2. Топ-університети Франції. Особливості підготовки дошкільних педагогів у Франції.
3. Структура вищої освіти Франції.

Варіант 3

1. Стан вищої освіти в Україні на фоні європейських стандартів.
2. Зарубіжна і вітчизняної історико-педагогічна спадщина у практиці суспільного дошкільного виховання України.
3. Структура вищої освіти Республіки Польщі.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю (залік)

Форми та методи **підсумкового** контролю навчальних досягнень (у тому числі дистанційні) здобувача наукового ступеня «доктор філософії PhD» :

- *методи усного контролю*: контрольні питання до заліку;
- *методи письмового контролю*: письмове опитування, тести.

Контрольні питання

1. Використання зарубіжної та вітчизняної історико-педагогічної спадщини у практиці суспільного дошкільного виховання України (з прикладами).
2. Міжпредметні та наукові зв'язки навчальної дисципліни «Альтернативні системи підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти» з іншими науками.
3. Система освіти України: принципи, наукові засади.
4. Євроінтеграційні тенденції у розвитку вітчизняної вищої освіти.
5. Освітні інновації в системі підготовки фахівців галузі вищої освіти в Україні і за кордоном.
6. Структура вищої освіти Німеччини.
7. Принципи і особливості розвитку професійної освіти в країнах європейського простору.
8. Неперервна професійна освіта: тенденції, проблеми, перспективи розвитку.
9. Функції сучасної професійної освіти.
10. Євроінтеграційні тенденції у розвитку вітчизняної вищої освіти.
11. Освітні інновації в системі підготовки фахівців галузі вищої освіти в Україні і за кордоном.

12. Педагогічна освіта як засіб прилучення людини до світу науки та культури.
13. Внесок міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з економічного співробітництва та розвитку) у стратегію розвитку освіти у світі.
14. Основні елементи професійно-педагогічної освіти: мета і зміст, засоби та прийоми тощо.
15. Зміни в системі вітчизняної освіти за останні десятиріччя.
16. Тенденції реформування освіти за кордоном на сучасному етапі.
17. Підходи до побудови системи освіти в різних країнах: спільні характеристики та національні особливості.
18. Освіта як система і процес. Моделі освіти.
19. Вища і дошкільна освіта в Україні: проблеми і перспективи розвитку.
20. Основні завдання та етапи моніторингу якості освіти.
21. Тенденції розвитку вищої освіти у світі та в Україні.
22. Шляхи забезпечення якості вищої освіти у розвинених країнах Заходу.
23. Освіта у глобальному суспільстві: проблеми і перспективи.
24. Роль і місце альтернативної освіти у світі.
25. Світові тенденції розвитку дошкільної освіти у світі. Підготовка фахівців для дошкільної галузі.
26. Структурні організації систем дошкільної освіти в зарубіжних країнах.
27. Зміст та методи виховання дітей в зарубіжних дошкільних закладах.
28. Дошкільна освіта в Україні – шляхи використання позитивного зарубіжного досвіду.
29. Підходи до формування «ядра» знань у зарубіжній шкільній освіті.
30. Національні особливості побудови змісту освіти в зарубіжних країнах.
31. Перспективи використання зарубіжного досвіду підготовки фахівців галузі дошкільної освіти в Україні.
32. Мета і завдання професійної (педагогічної) освіти.
33. Тенденції розвитку професійної освіти в західноєвропейських країнах.
34. Базова та неперервна професійна освіта у країнах Заходу.
35. Моделі професійної освіти країн Західної Європи.
36. Дуальна модель професійної освіти Німеччині.
37. Професійні кваліфікації у Великій Британії.
38. Професійна освіта в Іспанії.
39. Тенденції розвитку вищої освіти у європейському контексті.
40. Провідні напрями і стратегії вищої освіти.
41. Гуманітарні аспекти концепції вищої освіти в Україні.
42. Видатні діячі освіти щодо педагогіки дошкільного дитинства: просвітницька та наукова діяльність (персоналії – за вибором аспіранта)
43. Вища фахова освіта на етапі переходу до інформаційного суспільства.
44. Система освіти (за вибором аспіранта): Франція, Німеччина, Угорщина, Польща, Сполученого Королівства Великої Британії, Північної Ірландії, Ізраїль, США та ін.
45. Вища освіта Російської Федерації, Білорусі.
46. Топ-університети Франції. Особливості підготовки дошкільних педагогів у Франції.

47. Спільності та відмінності моделей освіти зарубіжних країн і України.
48. Поняття «інновація». Інновація і реформи в системі освіти.
49. Типи інновацій у вищому навчальному закладі.
50. Типи педагогічної інновації в системі сучасної вищої освіти.
51. Досвід роботи педагогів вальдорфських шкіл зарубіжжя та України.
52. Причини виникнення та функції альтернативних освітніх закладів.
53. Педагогічна концепція Марії Монтессорі.
54. Педагогічна спадщина Софії Русової.
55. Педагогічна система Селестена Френе.
56. Педагогічна система Фрідріха Фребеля. Фреблівський інститут.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота										Підсум. поточний бал	Екзамен	Сума
Модуль 1 (30 балів)					Модуль 2 (30 балів)							
T1	T2	T3	T4	T5+ КР	T6	T7	T8	T9	T10+ КР	60	40	100
5	5	5	5	5+5	5	5	5	5	5+5			

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Модуль №1 (50 балів)					Модуль №2 (50 балів)					
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5 + КР	T 6	T 7	T 8	T9	T 10 + КР	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання результатів ПОТОЧНИХ (СЕМЕСТРОВИХ) видів навчальної діяльності: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для оцінювання результатів поточних (семестрових) видів навчальної діяльності
54-60	A	відмінно
48-53	B	добре
42-47	C	
39-41	D	
36-38	E	задовільно
21-35	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання окремих видів навчальної діяльності
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання результатів ЕКЗАМЕНУ: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
36-40	A	відмінно
32-35	B	добре
28-31	C	
26-27	D	
24-25	E	задовільно
14-23	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-13	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	
60-64	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VII. Методичне забезпечення
Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Модулі	Модуль I					Модуль II				
Лекції	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
Теоретичні розділи	Основні тенденції розвитку освіти в Україні та країнах європейського простору					Концепції та світові тенденції альтернативних систем підготовки фахівців галузі дошкільної освіти в Україні та зарубіжжі				
Теми лекцій	Ведення в навчальну дисципліну: наукові основи вивчення	Історичний контекст розвитку вітчизняних і альтернативних освітніх систем	Видатні діячі освіти щодо педагогіки дошкільного дитинства: просвітницька та наукова діяльність	Використання зарубіжної та вітчизняної історико-педагогічної спадщини у практиці суспільного дошкільного виховання України.	Світовий розвиток освіти: системи дошкільної освіти різних країн світу	Концептуальні основи професійної підготовки вихователів у європейських країнах	Структура і стратегія підготовки вихователів в Україні та європейському освітньому просторі	Професійна підготовка фахівців галузі дошкільної освіти: світові тенденції	Цінності, принципи, особливості підготовки вихователів: альтернативні системи	Розвиток системи професійної підготовки вихователів у країнах Європи і України
Теми семінарських занять	Ведення в навчальну дисципліну: наукові основи вивчення	Історичний контекст розвитку вітчизняних і альтернативних освітніх систем	Видатні діячі освіти щодо педагогіки дошкільного дитинства: просвітницька та наукова діяльність	Використання зарубіжної та вітчизняної історико-педагогічної спадщини у практиці суспільного дошкільного виховання України.	Світовий розвиток освіти: системи дошкільної освіти різних країн світу	Концептуальні основи професійної підготовки вихователів у європейських країнах	Структура і стратегія підготовки вихователів в Україні та європейському освітньому просторі	Професійна підготовка фахівців галузі дошкільної освіти: світові тенденції	Цінності, принципи, особливості підготовки вихователів: альтернативні системи	Розвиток системи професійної підготовки вихователів у країнах Європи і України
Самостійна робота	Аналіз: Історичних аспектів, принципів і особливостей світового розвитку освітніх систем країн європейського простору; сильних та слабких сторін вітчизняних та зарубіжних технологій підготовки фахівців галузі дошкільної освіти.					Переведення текстової частини лекційного матеріалу курсу в мову таблиць, схем, графіків, розробка тематичних блок-схем. Здійснення порівняльного аналізу систем професійної і дошкільної освіти України та зарубіжних країн (країна – за вибором аспіранта). Підбір картотеки статей періодичних видань з актуальних питань професійної підготовки вихователів у європейських країнах.				
Види контролю	Контрольна робота. Тестовий контроль					Тестовий контроль. Захист рефератів. Доповіді-презентації				
ЗАЛІК										

VIII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Андрущенко В. П., Зязюн І. А., Кремень В. Г., Максименко С. Д., Нікало Н. Г., Сисоєва С. О., Цехмістер Я. В., Чалий О. В. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика / Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / за ред. В. Г. Кременя. Київ: Наукова думка, 2003. С. 99-166.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник Київ: Либідь, 1998. 560 с.
3. Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. Київ: МАУП, 2004. 200 с.
4. Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н. Сучасні освітні системи: [навчальний посібник] / А. Василюк, Ніжин: НДПУ, 2002. 139 с.
5. Васюк О. В., Богдан М. Ю. Вища освіта Німеччини: структура, доступ / *Науковий вісник Національного аграрного університету* : зб. наук. праць. К., 2005. Вип. 88. С. 45-51.
6. Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы. Москва: Изд-во УРАО, 2003. 232 с.
7. Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века. Москва: Изд-во УРАО, 1999. 208 с.
8. Галус О. М., Шапошнікова Л. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Вища шк., 2006. 215 с.
9. Джури́нский А. Н. Зарубежная школа: история и современность: учеб. пособие. Москва: Изд-во Рос. открытого ун-та, 1992. 177 с.
10. Джури́нский А. Н. Развитие образования в современном мире: Учебное пособие. М.: Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 1999. 200 с.
11. Єгоров Г., Лавриченко Н. Тенденції розвитку порівняльної педагогіки за кордоном. *Шлях освіти*. 1999. № 1. С. 19-23.
12. Єременко І., Сбруєва А. Етапи розвитку європейського виміру забезпечення якості вищої освіти / *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2017, № 8 (72). С. 70-84.
13. Зебзеева В. А. Дошкольное образование за рубежом: история и современность. – Москва: ТЦ Сфера, 2007.
14. Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие. Минск: Новое издание, 2004. 222 с.
15. Мельник Н.І. Професійна підготовка дошкільних педагогів у країнах Західної Європи: теорія і практика: монографія. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 392 с.
16. Порівняльна педагогіка / Упоряд.: І. М. Богданова та інші. Одеса: ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2000. 164 с.
17. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Монографія / За ред. Н. Г. Нічкало, В. О. Кудіна. Черкаси: Вибір, 2002. 322 с.
18. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності. Київ: Вища шк., 1997. 180 с.
19. Пуховська Л. П. Інтеграційні процеси в сучасній європейській педагогічній освіті / Післядипломна освіта в умовах євроінтеграції : сутність, зміст, технології, готовність до змін : навчально-методичний посібник / за наук. ред. Л.П. Пуховської. Київ: Педагогічна думка, 2012. С. 4-21.
20. Пуховська Л. П. Співробітництво в сфері професійної освіти в Європі : історія, сучасний стан, шляхи розвитку / *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*. 2013. № 6. С. 19-25.
21. Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн. *Шлях освіти*. 2003. № 1. С. 15-21.
22. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинутих англослов'янських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): Монографія. Суми: ВАТ "Сумська обласна друкарня". Вид-во "Козацький вал", 2004. 500 с.

23. Сбруєва А.А., Єременко І.В. Формування європейського виміру забезпечення якості вищої освіти в контексті інтернаціоналізації освітнього простору : монографія / за заг. ред. проф. А.А. Сбруєвої; Міністерство освіти і науки України, Сум. держ. пед.ун-т ім. А.С.Макаренка. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. 255 с.
24. Сбруєва А. А. Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // *Національна безпека і оборона*. 2002. № 4 (28). С. 22-30.
25. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» Європейський Союз; Декларація, Міжнародний документ від 19.06.1999 – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_525. – Дата звернення 27.07.2016. Назва з екрану.
26. Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти [колективна монографія] / [за заг. ред. А.А. Сбруєвої]. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2015. 486 с.
27. Управління інноваційним розвитком освіти в умовах суспільства ризику : [монографія] [за заг. ред. А. А. Сбруєвої]. Суми: вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. 460 с.

Допоміжні:

28. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: Монографія. Київ: Вища школа, 1998. 207 с.
29. Баева Л. В. Дошкольное образование в Англии: к проблеме содержания. Сравнительная педагогика: учеб. пособие / Авт.-сост. Т. Н. Щербакова. Москва: АПК ППРО, 2007. 136 с.
30. Бек У. Что такое глобализация? / Пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника; Общ. ред. и послесл. А. Филиппова. Москва: Прогресс-Традиция, 2001. 304 с.
31. Будник О.Б. Порівняльна педагогіка: методичні рекомендації до вивчення курсу: [текст] / Педагогічний факультет; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2016. 63 с.
32. Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века. Москва: УРАО, 1999. 208 с.
33. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
34. Грюнеллиус Э. М. Вальдорфский детский сад. Москва, 1999. 205 с.
35. Детский сад в Японии / Под. ред. В. Т. Наниевский. Москва, 1987.
36. Джурицкий А. Н. История зарубежной педагогики: учеб. пособие для вузов. Москва: «ФОРУМ» - «ИНФРА-М», 1998. 272 с.
37. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004.
38. Єгоров Г. Система освіти у Франції / *Історія в школі*. 2001. № 3-4. С. 13-17.
39. Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу. Київ: КМПУ ім. Грінченка, 2003. 186 с.
40. Зебзеєва, В. А. Современные системы дошкольного образования за рубежом : учебно-методическое пособие. Москва ; Берлин : Директ-Медиа, 2015. – 147 с. – Режим доступа: по подписке. – URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=375254> (дата обращения: 22.05.2021). Текст : электронный.
41. Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / *Рідна школа*, 1993. № 8. С. 67-74.
42. Клепиков В. С. Образование в развитых странах Азии и борьба за его демократизацию. Москва: Политиздат, 1986. С. 132-150.
43. Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія. Київ: [б. в.], 1997. 207 с.
44. Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / *Історія в школі*, 2002. № 2. С. 6-10.
45. Кремень В. Філософія освіти XXI століття / *Шлях освіти*. 2003. № 2. С. 2-6.
46. Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / *Рідна школа*. 2001. № 9. С. 3-6.
47. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські абриси. Київ: ВіРА ІНСАЙТ, 2000. 444 с.

48. Локшина О. Напрямки реформування змісту середньої освіти у сучасній Європі / *Історія в школі*. 2000. № 9. С. 13-15.
49. Локшина О. Формування і структурування змісту шкільної освіти в зарубіжжі / *Педагогіка і психологія*. 1999. № 4 (35). С. 58-65.
50. Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / *Історія в школі*. 2001. № 7. С. 23-27.
51. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: [навчальний посібник]. Київ: Центр «Магістр – S» Творчої спілки вчителів України, 1996. 256 с.
52. Маслова В. Організація суспільного дошкільного виховання в США / *Дошкільне виховання*. 1998. № 6.
53. Матвієнко О. Порівняльна педагогіка як навчальний предмет в педагогічному університеті / *Філософія педагогічної майстерності: Зб. наук праць*. Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. С. 118-127.
54. Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / *Історія в школі*. 2001. № 5. С. 17-21.
55. Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / *Шлях освіти*. 1996. № 1. С. 33-35.
56. Парамонова Л. А., Протасова Е. Ю. Дошкольное и начальное образование за рубежом: история и современность. Москва: Просвещение, 2001. 240 с.
57. Першукова О. Європейська багатомовність в освіті / *Шлях освіти*. 2000. № 4. С. 24-26.
58. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навч. посібник. – 2-ге вид., стер. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 320 с.
59. Сергеева В. Ф. Технологічний підхід до професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 3 до Вип. 31 : Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології»*. Київ: Гнозис, 2014. С. 323-329
60. Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / *Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих*. Київ: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. 276 с.
61. Сулима О. В. Професійна підготовка вихователів дошкільних закладів у системі вищої освіти Федеративної Республіки Німеччини [Рукопис] : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Сулима Оксана Вікторівна ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. Київ, 2015. 316 с.
62. Протасов Ю. Финляндия: система дошкольного воспитания / *Дошкольное воспитание*. – 1995. № 2.
63. Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) / *Національна безпека і оборона*. 2002. № 4(28). С. 2-30.
64. Сорокова М. Г. Современное дошкольное образование: США, Германия, Япония / М. Г. Сорокова. М., 1998.
65. Ткаченко В. М. Порівняльна педагогіка. Програма та методичні матеріали до вивчення курсу для студентів спеціальності «Управління навчальним закладом». Львів: Вид-во ДЦ МОНУ, 2004. 12 с.
66. Франція у європейському просторі вищої освіти / упоряд. Г. Г. Крючков, В. Б. Бурбело. К. : Вид.-поліграф. центр «Київ. Ун-т», 2005. 169 с.

Інформаційні електронні ресурси:

Інформаційні електронні ресурси:

<http://comparativelab.ho.ua/about-the-laboratory/> – Лабораторія порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України

<http://www.nbuv.gov.ua/e-resources/> ; <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (наукова електронна бібліотека)

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20__/20__ н.р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року.